

[Hans Schmidt.]

for Storbritanniens tilknytning til kontinentet, vil grænselandet ene og i særlig grad stå over for den opgave at udligne den forskel i forholdene, som da vil opstå på begge sider af grænsen, at slå bro over grøften eller overstige den mur, som billedlig talt da vil opstå her.

Jeg vil derfor gerne give udtryk for den opfattelse, at et dansk-tysk samarbejde såvel på statsligt plan som mellem befolkningsdelene i grænselandet da til sin tid vil få en endnu større betydning end ellers. Et virke på de to forskellige planer, det statslige og det mellemfolkelige, vil være en forudsætning for, at opgaven kan løses. Et samvirke mellem befolkningsdelene i grænselandet vil kunne få sin særlige betydning derved, at det med støtte fra staterne vil kunne formidle den praktiske udformning af forholdene ved grænsen og derudover yde en gensidig garanti for, at den politiske status holdes, en garanti, som ikke kan blive stærkere, når samvirket med tiden har udviklet sig til en fast og frivillig institution.

Det har været mig magtpåliggende at sige det allerede i dag, selv om det er noget, der viser længere ud i fremtiden. Det vil da vise sig, at Slesvigs deling ikke var en ulykke, men en opgave mellem nord og syd.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 4. juni, kl. 9 med følgende dagsorden:

1) *Fortsættelse af tredje behandling af:*

Forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om erhvervelse af arealer til den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole.

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om en opsparingsordning for unge ikke-forsørgere.

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om beskatning af frugtplantager.

5) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om en kornordning for høståret 1958-59.

6) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om afsætning af danske landbrugsvarer.

7) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om udførsel af kød m. m.

8) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om slagtning, forhandling, udførsel og indførsel af fjerkræ m. v.

9) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om tilvirkning og forhandling m. m. af ost.

10) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om livsforsikringsvirksomhed.

11) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om egnsudvikling.

12) *Spørgsmål til ministrene.*

Mødet hævet kl. 16³⁰.

99. møde.

Onsdag den 4. juni kl. 9.

Den første sag på dagsordenen var:

Fortsættelse af tredje behandling af forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

(Foregående del af tredje behandling findes i tidenden sp. 5168 og 5199).

Forhandlingen genoptoges.

Stats- og udenrigsministeren (H. C. Hansen): Må jeg indlede med at takke de ærede ordførere for deres indlæg i går. Det kan næppe undre nogen, at jeg først og fremmest takker regeringspartiernes ordførere for deres udtalelser; men en tilsvarende tak vil jeg gerne rette til ordførerne for de to oppositionspartier, venstre og det konservative folkeparti. Det ligger vel i sagens natur, at de bemærkninger, jeg her har at gøre, i første linje tager sigte på de indlæg, der er kommet fra oppositionen, og kun i ringe grad kan beskæftige sig med de indlæg, der, om jeg så må sige, har fulgt regeringens linje i den forløbne periode op. Jeg skal først gøre nogle bemærkninger om de udenrigspolitiske udtalelser.

De udtalelser om den udenrigspolitiske situation, der er afgivet af de ærede ordførere for de demokratiske partier, har på ny bekræftet den brede tilslutning til regeringens politik. Der er nuancer i fremstillingen af partiernes synspunkter, og der er vel mindre divergenser i det ene og det andet konkrete anliggende; men det er mig magtpåliggende at fremhæve den fælles indstilling til hovedspørgsmålene. For regeringen vil det selvsagt være en spore til fortsatte bestræbelser til fredens bevarelse og international afspænding at vide, at den hertil fortsat har fuld støtte i det høje ting.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen var inde på, at den vestlige verden ikke skulle glemme andre sider af samarbejdet end det militære. Heri kan vi fra regeringens side være ganske enige. Også vi lægger megen vægt på, at det vestlige samarbejde styrkes også på andre områder, og vil aktivt arbejde herfor, hvor mulighederne frembyder sig. Under NATO-mødet i København herskede der også — som jeg nævnte det i min beretning — enighed om at tilvejebringe et snævrere økonomisk samarbejde.

Det skulle ikke være nødvendigt på ny at komme ind på regeringens synspunkter i nedrustningsspørgsmålet; men det ærede medlem hr. Aksel Larsen deler åbenbart ikke denne opfattelse. Jeg skal ikke her gentage, hvad jeg sagde i min redegørelse i fredags, men jeg vil dog gerne fremhæve, at regeringen i sin politik fortsat vil lade

sig lede af den fællesnordiske udtalelse fra udenrigsministermødet i Stockholm. Dette gælder, både for så vidt angår spørgsmålet om en kontrolleret indstilling af forsøg med kernevåben og spørgsmålet om regionale nedrustningsforanstaltninger i Centraleuropa.

Den polske plan om en atomfri zone tager i sin nuværende skikkelse ikke tilstrækkeligt hensyn til de vestlige sikkerhedsmæssige interesser, men dermed er ikke sagt, at regeringen stiller sig afvisende over for tanken om militære begrænsninger under kontrol i en centraleuropæisk zone. Tværtimod vil vi, som jeg også sagde under min redegørelse i tinget i fredags, fortsat lade tanken om en forsvarlig sikkerhedsordning for Centraleuropa indgå i vore overvejelser af spørgsmålet om, hvorledes de første etaper på vejen til en international afspænding kan tilbagelægges.

I sit indlæg berørte det ærede medlem hr. Aksel Larsen også spørgsmålet om den færøske fiskerigrænse. På dette punkt kan jeg indskrænke mig til at gentage, hvad jeg sagde i min beretning til det høje ting, at regeringen ønsker en udvidelse af fiskeriterritoriet ved Færøerne og Grønland og aktivt vil arbejde herfor. Da fiskeriterritoriet ved Færøerne imidlertid er fastlagt i en overenskomst med Storbritannien, må der forhandles med dette land, førend den ønskelige udvidelse kan gennemføres.

I anledning af det ærede medlem hr. A. C. Normanns udtalelser om Tysklands eventuelle oprustning med atomvåben skal jeg henvise til mine tidligere offentlige udtalelser herom. Vi har taget vort eget særlige standpunkt inden for NATO, hvad Danmarks stilling angår, og vi må på samme måde respektere andre landes afgørelser.

Hvad de ærede ordførere har udtalt om de europæiske markedsforhandlinger, giver mig ikke anledning til mange bemærkninger. Jeg har med glæde lagt mærke til, at der fra alle sider synes at være enighed om, at vi ikke skal opgive håbet om at finde en for Danmark acceptabel løsning gennem et frihandelsområde, og at vi fortsat skal lægge mest mulig kraft i forhandlingerne herom.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen føjede dog hertil en frygt for, at vi fra dansk side

[Stats- og udenrigsministeren.]

forsømte en anden side af sagen, nemlig at samle de fyldigst mulige oplysninger vedrørende de seks landes fællesmarked samt oplysninger om vilkårene for dansk tilslutning til de seks.

Lad mig svare det ærede medlem, at det ikke er mit indtryk, at noget er blevet forsømt på dette område. Danmark har under forhandlingerne bestræbt sig for at holde alle døre og forbindelser åbne — også til de seks. Vi har stået i stadig forhandlingsforbindelse dels med de seks' interimskomité indtil dennes ophævelse sidste nytår, dels med de seks landes ministre så vel ved besøg hos dem enkeltvis i deres hovedstæder som ved møde med de seks landes ministre in pleno i Paris. I år har vore forhandlere to gange deltaget i de såkaldte trekantforhandlinger med de seks og England på ministerplan. Disse møder, hvori den højtærede minister for udenrigsøkonomi har taget den mest aktive del, har netop drejet sig om landbrugets stilling i det nye Europa, især landbrugets stilling i frihandelsområdet, men herunder også, hvilken adgang de seks vil give andre landes landbrugsprodukter til deres områder. Vi regner med flere møder af denne karakter. Endelig har vi her i København, som det vil være bekendt, haft besøg af repræsentanter for de seks, senest af vicekansler Erhard fra den tyske forbundsrepublik. Gennem alle disse kontakter har man fra dansk side dels klargjort vore synspunkter, dels søgt at få de bedst mulige oplysninger også om problemer af den art, som det ærede medlem hr. Erik Eriksen efterlyste.

Jeg må dog advare imod at tro, at det er muligt ved henvendelser til de seks at få alle spørgsmål klarlagt. Erfaringerne fra de tidligere drøftelser har vist, at de seks selv må henskyde adskillige af de vigtigste spørgsmål — herunder landbrugsproblemet — til senere behandling. Grunden er den, at de seks endnu ikke har truffet beslutninger på de pågældende områder. De seks har i deres traktat henlagt en række vigtige opgaver, herunder udformningen af den fælles landbrugspolitik, til deres institutioner, og arbejdet hermed vil i flere tilfælde kunne tage år. Regeringen vil selvsagt fortsætte sine bestræbelser for at skaffe

oplysninger frem på alle punkter, hvor der foreligger mulighed herfor.

Også regeringen vil beklage, hvis det ikke lykkes at skaffe Danmark adgang til under en eller anden form at gøre sine synspunkter gældende på Stresakonferencen. Og det kan jo ikke siges, at vicekansler Erhards udtalelser gav os meget håb. Jeg skal i denne forbindelse oplyse, at der vil blive truffet arrangement, så den højtærede minister for udenrigsøkonomi i fortsættelse af den samtale, han for nogle uger siden havde med formanden for de seks' europæiske kommission, professor Hallstein, vil få en samtale med landbrugsgruppen inden for de seks' kommission, ledet af den tidligere hollandske landbrugsminister Mansholt.

Vi venter, at et sådant møde kan finde sted inden Stresa, og mener, at det må tillægges betydning, idet det jo er kommissionen og ikke landbrugskonferencen, der til sin tid skal udarbejde de seks' landbrugsordning. Jeg kan tilføje, at vi har modtaget tilsagn om, at Danmark vil modtage alle ønskelige oplysninger om forløbet af de seks' landbrugskonference, og at kommissionen i det kommende arbejde med landbrugsspørgsmålene vil holde sig i snæver kontakt med Danmark.

Som omtalt af det ærede medlem hr. Poul Møller er der nu etableret en snævrere kreds af medlemmer af det udenrigspolitiske nævn, som skal have til opgave nøje at følge udviklingen med hensyn til forhandlingerne om markedsplanerne. Dette udvalg vil løbende blive holdt orienteret om forløbet af disse drøftelser såvel som om forløbet af forhandlingerne om den nordiske toldunion, og der vil også her blive lejlighed til med repræsentanter for partierne at drøfte, hvilke yderligere skridt det under hensyntagen til udviklingen til enhver tid må skønnes hensigtsmæssigt at tage fra dansk side.

I anledning af de udtalelser, der under denne debat er fremsat om forsvarsforhandlingerne, ønsker jeg at gøre nogle bemærkninger.

Der er almindelig enighed om, at vor forsvarsordning trænger til en revision bl. a. under hensyn til den militærtekniske udvikling og for at genskabe balancen mellem de organisatoriske rammer og de be-

[Stats- og udenrigsministeren.]

villinger, som gives til forsvaret. Dette er da også baggrunden for arbejdet i det politiske forsvarsudvalg.

Det er jo rigtigt, at der i foråret 1957 i udvalget forelå et udkast til betænkning, men mig bekendt henstod dengang visse uafklarede spørgsmål, og partierne var ikke — måske bortset fra et enkelt: det konservative parti, går jeg ud fra — rede til at tage standpunkt.

Når derfor det ærede medlem hr. Erik Eriksen i sin tale siger, at som bekendt næde socialdemokratiet, venstre og de konservative sidste år til enighed om hovedtrækkene i den nye forsvarsordning, så må jeg svare ham, at jeg forstår ikke, hvad han mener. Mig bekendt har det ærede medlems udtalelser været af en sådan art, at man måtte gå ud fra som ganske givet, at der ikke på daværende tidspunkt havde fundet en debat sted i venstres folketingsgruppe om spørgsmålet, ligesom en sådan debat heller ikke havde fundet sted i den socialdemokratiske folketingsgruppe. Hvis det ærede medlem mener, at det, jeg her har sagt, er forkert, har han jo en rimelig anledning til at rette det i sin replik.

Jeg føler mig så meget mere berettiget til at sige dette, som jeg jo har set det ærede medlems udtalelse på det fynske venstres møde i Odense den 28. januar i år. Her sagde det ærede medlem — jeg beder om tilladelse til at citere her og senere —:

„Jeg er ikke medlem af forsvarsudvalget, men kunne man få disse problemer ud til åben debat, så ville jeg finde det naturligt, at man tog op til drøftelse muligheden for en rationalisering af forsvaret, lokalforsvarets stilling, muligheden for en stærkere fast kerne og muligheden for nedsat tjenestetid, alt sammen på baggrund af den nyeste våbentekniske udvikling.“

Det er i hvert fald svært for mig at se, at denne udtalelse skulle give det ærede med-

lem ret til nu så enkelt at fortælle, at der har været taget — hvad jeg må forstå af de udtalelser, det ærede medlem fremsatte — endelig og principiel stilling til disse spørgsmål ti måneder tidligere, forud for valget.

Nej, der henstod, som jeg sagde, en række uafklarede spørgsmål, og partierne var ikke rede til at tage standpunkt — det vil det ærede medlem i hvert fald være enig med mig i. Endvidere forelå en henstilling fra NATOs militære myndigheder om at undlade en endelig stillingtagen, indtil visse undersøgelser i NATO over alliansens samlede styrkebehov var afsluttet. Dette er først sket for nylig, idet de pågældende dokumenter blev endeligt godkendt af NATOs militærkomité på et møde i marts og dernæst forelagt for forsvarsministrene på disses møde i april.

I mellemtiden havde forsvarsudvalgets flertal efter forudgående drøftelser i regeringen i december besluttet at anmode forsvarsstyrelsen om at udarbejde nye skitser inden for de ofte nævnte beløbsrammer på 850 og 940 mill. kr. Der er jo ingen grund til at nægte, at når denne fremgangsmåde anvendtes, var formålet at nå frem til et forhandlingsgrundlag, som kunne samle den bredest mulige tilslutning her i det høje ting.

Det blev ved behandlingen af disse skitser i udvalget fra forsvarsministerens side udtrykkeligt fastslået, at såvel regeringen som de enkelte partier ville stå frit over for skitserne, når de kom til at foreligge. Regeringen havde altså ikke lagt sig fast på noget standpunkt, hverken med hensyn til beløbsrammen eller med hensyn til forsvarets organisation. Af en enkelt udtalelse af det ærede medlem hr. Erik Eriksen kunne man forstå, at det skulle være en fejl, når regeringen ikke mødte med en fuldt færdig opfattelse af problemerne. Denne udtalelse må undre mig noget, for hvis jeg ikke er galt underrettet, har ikke mindst oppositionspartiernes repræsentanter i forsvarsudvalget lagt helt afgørende

[Stats- og udenrigsministeren.]

vægt på, at der kunne føres frie forhandlinger, og at der ikke var truffet nogen forhåndsafgørelse i regeringen.

Udvalget har nu for nogen tid siden modtaget skitserne fra forsvarsstyrelsen, men dog på et så sent tidspunkt, at det uanset skitsernes indhold ikke ville være muligt at tilendebringe forhandlingerne i dette forår. Det er jo meddelt offentligt, at skitserne er udformet ud fra forudsætninger, hvis konsekvens bl. a. er frædstidsstationering af allierede styrker. Man kan naturligvis, hvis man har lyst, diskutere, hvor forstandigt det har været at udarbejde skitserne på netop denne måde. Fremmende for forhandlingerne har det i hvert fald ikke været, og jeg kan ikke se rettere, end at det er nødvendigt at fremskaffe et mere realistisk grundlag for de fortsatte forhandlinger, således som det nu forhåbentlig vil ske ved forsvarsministerens forhandlinger med forsvarsstyrelsen i løbet af sommeren. At man herunder også gør tjenestetiden til genstand for fortsatte overvejelser og søger at finde frem til en helt igennem rationel ordning, anser jeg for helt naturligt.

Hvilken afgørelse på de forskellige punkter — beløbsramme, tjenestetid o. s. v. — man så til sin tid kan komme frem til, kan ingen af os sige noget om i dag. Jeg vil dog advare imod at gøre det til et så enkelt spørgsmål, som det ærede medlem hr. Erik Eriksen synes at mene det er, nemlig til et spørgsmål om, hvor meget det nødvendige forsvarsapparat vil koste i sin mest rationelle form. Det vil jo dog til syvende og sidst altid være et skøn underkastet, hvad et nødvendigt forsvarsapparat er, og jeg kan ikke forestille mig, at nogen her vil mene, at vi skal se bort fra økonomiske hensyn. Mig bekendt er man ikke i noget land i stand hertil. Det er oplyst, at den militære sagkundskab anser en forsvarsordning til godt 1 200 mill. kr. for nødvendig, men jeg tager vel ikke fejl i, at det ærede medlem hr. Erik Eriksen næppe er parat til at acceptere forsvarsudgifter af en sådan betydeligt forøget størrelsesorden. Det forekommer mig, at man netop ved at opstille visse beløbsrammer, således som det er sket, lettest får et overblik over de muligheder, som foreligger, og ud fra dette må man forhandle.

Det er for mig en given ting, at vi inden for den ramme, der til sin tid kan blive enighed om, må have et så rationelt og effektivt forsvar som muligt og dermed også et forsvar, som bedst muligt udfylder sin plads inden for det fælles forsvar.

Regeringen har lagt vægt på at følge en fremgangsmåde, der ikke spærrede vejen til en bred enighed om dette meget vigtige anliggende, og det er stadig mit håb, at en sådan bred enighed sluttelig kan opnås.

Det ærede medlem hr. Hans Schmidt udtalte tilfredshed med behandlingen af pensionssagerne, og jeg takker herfor. Vedrørende statens panterettigheder i forbindelse med efterbetalingskrav må jeg fremhæve, at der ikke er hjemmel til at eftergive disse krav. Pantebrevene forfalder i princippet ved ejerskifte, men de seneste afgørelser er udtryk for, at finansministeriet stiller sig velvilligt, således at man lempes sig frem, eventuelt ved blot at kræve et mindre afdrag i forbindelse med ejerskiftet, ligesom man er indstillet på om fornødent at rykke i forbindelse med omprioritering — alt inden for en rimelig sikkerhedsmæssig margen. Der vil blive udvist en særlig velvilje, hvor ejerskiftet består i en overdragelse af ejendommen fra forældre til børn.

Endelig kan jeg oplyse, at der for tiden forhandles med Tyskland om indgåelse af en ny overenskomst til undgåelse af dobbeltbeskatning vedrørende indkomst- og formueskatten til afløsning af den overenskomst, der er gældende i øjeblikket. Forhandlingerne er endnu ikke afsluttet, men efter de hidtil førte forhandlinger må det antages, at beskatningsretten af ydelser til krigsinvalidere og faldnes efterladte vil tilkomme Tyskland, og de vil da blive skattefri i Danmark.

Både det ærede medlem hr. Erik Eriksen og det ærede medlem hr. Poul Møller har ofret megen tid på at tale om regeringens indre brydninger, indbyrdes modsætninger og mangel på evne til at forme en fælles politik. Sådan må vel en politisk debat forme sig under de givne forhold. Det er naturligvis uundgåeligt, at der gøres et forsøg på at fremstille regeringen som indbyrdes splidagtig og et forsøg på ved særangreb på snart det ene og snart det andet parti at tilvejebringe vanskeligheder, som man håber på efterhånden kan svække

[Stats- og udenrigsministeren.]

regeringen. Naturligvis forstår jeg og mine kolleger, at dette må være oppositionens bestræbelse og hensigt. Jeg håber dog, at man tilgiver mig, når jeg modsat dette gerne vil give udtryk for taknemlighed over et loyalt både personligt og sagligt samarbejde i regeringen.

De to ærede ordførere ved, at selv om der er uoverensstemmelser — og naturligvis er der det — og selv om der har været vanskeligheder på forskellige områder og utvivlsomt vil blive vanskeligheder fremefter på andre områder, har det alligevel været gørligt at forme en politisk virksomhed, der både er omfattende og indgribende; det er min overbevisning, at dette også vil være muligt fremefter.

Det er jo indlysende, at tre partier af forskellig karakter ikke kan samarbejde uden gensidig hensyntagen. Sådan måtte det jo være, også hvis f. eks. partiet venstre og det konservative folkeparti arbejdede sammen i en regering. Når jeg genkalder i erindringen, hvordan det konservative folkepartis gruppeformand, det ærede medlem hr. Poul Sørensen, forleden svang krabasken over venstres skolelovsordfører, det ærede medlem hr. Hartling, og talte om en ødelæggelse af den danske skolelovgivning, ja, så kan jeg da levende forestille mig, at der omkring et sådant problem i en eventuel regering mellem de to partier ville være, skal vi kalde det meget stærke meningsudvekslinger. Jeg kan egentlig heller ikke se, hvad mærkeligt der er i noget sådant. Hovedsagen må være, om der kan findes fællesløsninger, som partierne hver for sig mener at kunne tage ansvaret for, og naturligvis må sådanne løsninger tilvejebringes ved drøftelser og forhandlinger, således som det er tilfældet i enhver regering.

Jeg sagde, at jeg udmærket forstod, at dette anliggende om regeringens indre debat måtte spille en væsentlig rolle i de ærede oppositionsordføreres taler. Det er jo nemlig ikke nogen dårlig folketingssamling, der ligger bag os, og det er ej heller dårlige resultater, vi kan se tilbage på. Når det ærede medlem hr. Erik Eriksen beskæftiger sig meget med forsvaret og med boliglovgivningen, så skyldes det nok ikke blot, at disse spørgsmål endnu venter på deres løsning. Anledningen er vel i lige så høj grad,

at der på andre punkter er gennemført løsninger, som det er svært at underkende.

Jeg tænker på, at der er arbejdsfred i 3 år for det samlede danske erhvervsliv. Landbrugsordningerne er eller vil nu i dag blive gennemført. Arbejdsløsheden er lavere i dag end i lang tid, og med den nye lov om egnsudvikling kommer en bestræbelse i gang for effektivt at komme ledigheden til livs og skabe produktiv beskæftigelse i vanskeligt stillede områder i landet. Skolelovgivningen er ført i hus. Tjenestemandslvgivningen er færdiggjort. Ungdommens uddannelsesfond er udvidet til mere end det dobbelte beløb. Der er gennemført nye regler for beskatning af særlige indkomster og renteforsikringer. En moderniseret arbejdsledelseslovgivning er ført igennem. På mange områder i øvrigt er et godt lovgivningsarbejde præsteret. Og hertil kommer, at vor valutastilling er forbedret så stærkt, som det er fremhævet fra alle sider, og at statsfinanserne er i forsvarlig orden. Dette giver et helhedsbillede, som vi nok har grund til at fremhæve. Der er, synes jeg, tilvejebragt basis for en langsigtet økonomisk politik, og det er vigtigt for os alle.

Når det ærede medlem hr. Erik Eriksen siger, at regeringen er uarbejdsdygtig, er dette derfor en i luften frit svævende påstand.

Jeg hørte med interesse det ærede medlem hr. Poul Møllers bemærkninger om valutastillingen. Jeg er ganske enig med det ærede medlem i, at naturligvis kan en så betydelig valutaforbedring ikke blot skyldes juniforanstaltningerne fra i fjor. Når det ærede medlem siger, at det er klart, at andre faktorer må have virket i samme retning, så erklærer jeg mig ganske enig med det ærede medlem. Det interessante er imidlertid, at det ærede medlem nævner, at importtallene begyndte at falde allerede i april kvartal i fjor, og i denne sammenhæng fremhæver, at der allerede i juli 1957 — inden regeringsforanstaltningerne kunne virke — blev en valutafremgang på 160 mill. kr. Jeg bestrider ikke det ærede medlems oplysninger. Den eneste stilfærdige bemærkning, jeg har lyst til at gøre, er den, at det ville rigtignok have været vejledende for befolkningen og sympatisk i øvrigt, om sådanne betragtninger havde fået lov til at øve deres påvirkning under

[Stats- og udenrigsministeren.]

valgkampen sidste år; så kunne vi måske have undgået en lille del af de mange grove overdrivelser og påstande, som blev fremført mod regeringen i forbindelse med den daværende valutastilling.

Må jeg i øvrigt tilføje, at jeg tror ikke, det er synderlig gennemtænkt, når det ærede medlem hr. Poul Møller siger, at hvis det hele havde været et spørgsmål om nogle lovgivningsindgreb, er det jo tåbeligt, at den daværende socialdemokratiske mindretalsregering ikke bragte lignende foranstaltninger i anvendelse. Hvorfor sige noget sådant, når det ærede medlem jo lige så godt som jeg og det høje ting i øvrigt ved, at det op imod valget ville have været fuldstændig umuligt at få noget parti uden for regerings til at yde tilslutning hertil?

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen nærede betænkkelighed ved bevægelsen i statens mellemværende med nationalbanken i årets fire første måneder, hvor der var sket en forøgelse af gælden på 227 mill. kr. i modsætning til en nedbringelse på 78 mill. kr. i samme periode i fjor.

Selv om der er en vis sæson i statens ud- og indbetalinger, er det dog vist nødvendigt at omgås de månedlige oplysninger om statens mellemværende med nationalbanken med forsigtighed. Jeg kan f. eks. nævne, at de meget store beløb — omkring 200 mill. kr. — der udbetales kommunerne i forskud på refusionen af deres sociale udgifter i april kvartal, i 1957 først blev udbetalt i maj måned, medens denne udbetaling i 1958 fandt sted allerede inden udgangen af april.

Nu ligger det så heldigt, at der også er fremkommet tal, der kan belyse udviklingen i årets fem første måneder, hvorved det skulle være muligt at eliminere denne fejlkilde. Fra januar til og med maj i år voksede statens nettogæld til nationalbanken med 300 mill. kr., medens den i samme tidsrum i fjor forøgedes med godt 60 mill. kr. Mere reelt synes det dog at være at nævne, at statens gæld ultimo maj i år var 129 mill. kr. mindre end for et år siden. Tages hensyn til trækket på valutafonden på 165 mill. kr., er gælden praktisk talt det samme som for et år siden. Dette må siges at være tilfredsstillende på baggrund af, at der i marts i år er indfriet en bunden opsparing af selskaber med 45 mill. kr., og at salget af skat-

kammerbeviser i årets første fem måneder sidste år var på 35 mill. kr., medens der i de tilsvarende måneder i år er indfriet beviser for ca. 15 mill. kr.

Det ærede medlem hr. Poul Møller startede sin ordførervirksomhed med en tale, hvis dygtighed jeg kun kan anerkende. Det betyder ikke nødvendigvis — det fremgår af de bemærkninger, jeg allerede har gjort — at jeg er enig med det ærede medlem i, hvad han har sagt, men jeg anerkender gerne en begavet modstander, der på den baggrund, vi alle kender, har måttet overtage det politiske ordførerskab for sit parti.

Det ærede medlem ville ikke pille ved nogen ministerglorie. Han ville erindre om, at ikke alt, som glimrer, er guld, og han mente at måtte sige til ministrene, at hvis de virkelig tror på deres egen storhed, bliver det først for alvor galt. Det er altid rart at møde advarsler, der bygger på venlighed, og som har gode hensigter, og jeg skal da derfor svare, at mig bekendt er ingen ministre faldne til overbevisning om deres egen storhed. De har da i hvert fald ikke fundet noget rimeligt grundlag for en sådan overbevisning gennem skrivelserne i den konservative presse, ej heller gennem de skrivelser, der har været i det ærede medlems eget blad. Men jeg takker for advarslen. Det er jo altid bedre at forebygge end at helbrede.

Der er utvivlsomt meget i det ærede medlems betragtninger omkring folketingets arbejde, som kan give anledning til overvejelser og drøftelser. Jeg havde en fornemmelse af, at det ærede medlem havde slagside i sine betragtninger vendt mod regeringen, når talen var om den parlamentariske arbejdsform. Jeg er ikke sikker på, at dette er helt retfærdigt, selv om vi naturligvis har vort medansvar. Det gør jo ikke vor stilling bedre, at jeg anfører, at i regeringen Erik Eriksen-Krafts sidste arbejdsår blev 30 lovforslag fremsat og heraf 25 gennemført i folketingets sidste arbejdsmåned; men det viser i hvert fald, at der ikke kan føres særangreb specielt på den nuværende regering i forbindelse med en principiel drøftelse af vor parlamentariske arbejdsform. Jeg personlig havde lyst til at føje til det, det ærede medlem hr. Poul Møller har været inde på, at det har undret mig meget, at adskillige lovforslag nødvendigvis skal henligge i udvalgene lige til folketingets

[Stats- og udenrigsministeren.]

slutspurt. Mon vi ikke på begge sider har grund til at se på, om arbejdsformen er så effektiv, som den burde være?

Må jeg føje endnu en bemærkning til her. Det har undret mig såre gennem nogle debatter i den senere tid at høre, at interne drøftelser, tilfældige bemærkninger, øjeblikbestemte forslag, der antydes eller fremsættes i udvalgene, efterhånden gøres til genstand for fuldstændig åben behandling her i tinget. Der var dog i gamle dage noget i retning af *modus in legibus* gående ud på, at det, der foregik i udvalgene, hørte hjemme dér, og det, man diskuterede i salen, ikke var udvalgenes interne forhandlinger, ikke de enkelte medlemmers direkte bemærkninger, men sagens helhed. Jeg tror, det høje ting har adskilligt at spekulere på med hensyn til den arbejdsform, der bl. a. på dette punkt er blevet udviklet.

Jeg er direkte uenig med det ærede medlem hr. Poul Møller, når han anstiller den betragtning, at embedsmændene fremefter skulle være stillet således, at de frit kunne komme frem med, hvad de vil. Det ærede medlem kan ikke sammenligne de svenske forhold med de danske; i Sverige er embedsmændene jo direkte ansvarlige for deres fagområder og embedsområder, hvorimod ministeren ikke er direkte ansvarlig for sit specielle område. Herhjemme har vi et andet system; her er ministeren ansvarlig, og man kan skælde ministeren ud, hvis man synes, at han har undladt at give oplysninger, eller hvad man nu kan finde på. Jeg advarer meget imod, at man i bestræbelserne for at nå frem til en nyorientering går ind for den ordening, som det ærede medlem faktisk antydede. Jeg er sagligt uenig med det ærede medlem i de betragtninger, han på dette punkt fremførte, men der kan som sagt nok være anledning til at drøfte de mere principielle og praktiske spørgsmål vedrørende arbejdsformerne — og hvem skulle i øvrigt afvise at deltage i en sådan drøftelse?

Såvel det ærede medlem hr. Erik Eriksen som det ærede medlem hr. Poul Møller var inde på spørgsmålet om byggestøtte og huslejeloggivningen, og begge beklagede, at der ikke allerede var fremsat forslag til lovrevision.

Jeg vil gerne indrømme, at regeringen havde gjort sig håb om, at forberedelserne vedrørende de to love kunne have været tilendebragt så betids, at lovforslag kunne have været fremsat i indeværende folketingsår. Forberedelserne har imidlertid været temmelig tidkrævende. Hvis der alene var tale om en ajourføring af de hidtil gældende lovbestemmelser, ville problemet let have været klaret, men forholdet er jo det — og det er der vist fra de fleste sider enighed om — at der i hvert fald for byggestøttelovens vedkommende bør ske en ret gennemgribende omlægning, således at man i stedet for den hidtidige statsfinansiering får en ordening, der i højere grad baseres på privat finansiering. Problemerne er genstand for indgående overvejelser, og der har været ført og føres en lang række forhandlinger med de interesserede parter, herunder specielt med repræsentanter for banker, sparekasser, kredit- og hypotekforeninger.

Det ærede medlem hr. Poul Møller mente, at byggeriets projektering ville gå i stå på grund af ukendskab til den kommende byggestøttelov, og at boligministeriet intet får at forberede til igangsættelse efter den nugældende lovs udløb. I dette tror jeg det ærede medlem tager fejl. Der ligger i dette øjeblik i boligministeriet ansøgninger med skitseprojekter til ca. 35 000 lejligheder ud over, hvad den nugældende lov giver mulighed for at yde lån til. Der er altså projekter nok. Og for at sikre, at der også er detailprojekter færdige, når den nugældende lov udløber, har boligministeriet opnået finansudvalgets flertals tilslutning til inden for et beløb på 8 mill. kr. at yde lån til byggeriets projektering. Inden for dette beløb vil der kunne bestilles detailprojekter til ca. 8 000 lejligheder, og boligministeriet foretager i øjeblikket bestillinger på detailprojekter med henblik på igangsættelse efter den nugældende lovs udløb.

Når det ærede medlem hr. Poul Møller stiller sig særdeles kritisk an på dette punkt, burde måske det ærede medlem og hans parti og for øvrigt også venstre have vist interesse for sagen på et tidligere tidspunkt i stedet for at søge forslaget vedtagelse hindret i finansudvalget.

Naturligvis har løsningen af arbejdssituationen i foråret indtaget en væsentlig plads i de betragtninger, som oppositionen har

[Stats- og udenrigsministeren.]

gjort gældende. Det ærede medlem hr. Erik Eriksen er meget betænkelig ved de løsninger, der er gennemført. Det ærede medlem hævder, at regeringen på visse områder har været aktiv over for arbejdsgiverne for at få dem til at yde større indrømmelser. Det ærede medlem ved utvivlsomt, at en sådan påstand ikke har noget med virkeligheden at gøre. De uoverensstemmelser, der var tilbage for byerhvervenes vedkommende, og som foranledigede en drøftelse i statsministeriet efter forligsmandens henstilling, var så små, at en påstand som den af det ærede medlem hr. Erik Eriksen fremsatte savner berettigelse.

For landbrugets vedkommende siger det ærede medlem, at regeringens motiv til at yde landbruget støtte var, at fagforeningerne skulle have deres fordringer opfyldt. Sætningen er jo enkel; det forekommer mig, at denne vending har nøjagtig en sådan agitatorisk og propagandistisk drejning, at hensigten tydeligt træder frem.

Personlig synes jeg måske også, at det er en lidt voldsom vending at anvende af en partileder, der roser sig af at repræsentere det næststørste arbejderparti her i landet. Jeg tænker her på, at det ærede medlem hr. Erik Eriksen på mødet i Odense den 28. januar proklamerede, at „vi i venstre nu oplever, at adskillige arbejdere kommer og melder sig til aktiv tjeneste, fordi vi har en politik, der har bud til alle medlemmer af samfundet, og vi er, hvis jeg må sige det sådan, i dag det næststørste arbejderparti i landet“.

Det tør da antydes, at der i det ærede medlem hr. Erik Eriksens tale i går ikke har været nogen som helst hensyntagen til denne opfattelse. Jeg tør nok sige tværtimod. Hele bestræbelsen for at sikre en 3 års arbejdsfred med alle de betydelige værdier, dette indebærer, fejer det ærede medlem, så vidt jeg kan se, af med uvilje, ja, jeg kan næsten sige med surhed. Det ærede medlem hr. Poul Møller derimod synes at erkende den store betydning heraf. Mener det ærede medlem hr. Erik Eriksen virkelig, at det var rigtigt at undlade at bringe en helhedsløsning i stand i forholdet mellem landbruget og dets arbejdskraft? Mener det ærede medlem, at man skulle have und-

ladt i denne sammenhæng at gennemføre de vigtige foranstaltninger, som netop er besluttet? Eller mener det ærede medlem, at dem kunne man gennemføre og så i øvrigt lade arbejderne sejle deres egen sø? Hverken politisk eller sagligt var dette sidste naturligt muligt.

Således som der i byområderne nu er fuld forståelse for og opbakning bag de foranstaltninger, der er gennemført vedrørende landbruget, således skulle det ærede medlem gøre sit til, at der på landet skabes en tilsvarende god atmosfære omkring de rimelige løsninger, der er truffet for landbrugets arbejderes vedkommende.

I øvrigt har jeg lyst til at spørge det ærede medlem hr. Erik Eriksen: hvad mener det ærede medlem, når han taler om, at vi i stedet for alt dette burde have søgt frem til en helhedsløsning? Hvad dækker der sig under dette slagord? Mener det ærede medlem simpelt hen, at en helhedsløsning betyder, at arbejderne ikke skulle være taget i betragtning? Det må da være interessant efter de betragtninger, der er fremsat.

Jeg må i øvrigt sige til de bemærkninger, det ærede medlem hr. Poul Møller gjorde om arbejdssituationen, at jeg ikke er enig med ham. Det forekommer mig netop, at det i år lykkedes at dokumentere, at parterne kan nå til overensstemmelse selv, og at begge grupperne ved deres afstemninger kan tage det direkte ansvar for overenskomstafslutningerne, som de må tage. Jeg kan derfor ikke se nogen rimelighed i på ny at rejse hele voldgiftsdiskussionen, som det ærede medlem tilsyneladende ville bevæge sig ind på.

Både det ærede medlem hr. Erik Eriksen og det ærede medlem hr. Poul Møller har beskæftiget sig en del med regeringens samarbejdsvilje, og det ærede medlem hr. Erik Eriksen har ment at kunne sige, at der i ømtålige spørgsmål ikke har været tale om realitetsforhandlinger, eller, som det ærede medlem arbejdede sig op til, at den nuværende regering desværre ikke har evnet eller villet et sådant samarbejde med oppositionen. Disse betragtninger har undret mig. Efter min bedste overbevisning har regeringen bestræbt sig for at skabe den bredest mulige tilslutning til de forskellige lovforanstaltninger, og det er da også i stor udstrækning lykkedes.

[Stats- og udenrigsministeren.]

Der er i denne samling fremsat 148 lovforslag, hvoraf regeringen har fremsat de 139. Med de tredjebehandlinger, vi skal overstå i dag, er, så vidt jeg kan se, vedtaget 126 af disse 139 lovforslag. Venstre og det konservative folkeparti har i fællesskab stemt mod 7 af disse 126 gennemførte lovforslag. Herudover har de konservative alene stemt mod 4 og venstre alene mod 1. Mon dog ikke disse tal siger lidt om, at der har været vist god samarbejdsvilje fra regeringens side, og at der er lagt samarbejdsvilje for dagen fra oppositionens side? De love, som de to partier i fællesskab er gået imod, er mælkeloven, ændringer af lov om kommunale valg, tillægsafgift af motorkøretøjer, benzin- og omsætningsafgift, grundstigningsskylden, fugleflugtslinjen og arbejdsløshedskasserne. Derimod kan vi, så vidt jeg kan se, i dag gennemføre landbrugslovene i fuld enighed, og det til trods for, at det ærede medlem hr. Erik Eriksen ifølge Frederiksborg Amts Avis den 24. april i en tale havde sagt dels, at det, der var sket, var en ikke helt velovervejede politisk studiehandel, og derudover, vendt mod arbejdsgiverforeningens formand, hr. Juhl:

„Nu åbner arbejdsgiverforeningens formanden dørene for et socialistisk initiativ til at gennemføre det ad lovgivningens vej. Alle bliver tvunget til det i fremtiden“.

Det, der var tale om, var altså de ting, der hænger sammen med overenskomstforholdene i landbruget, og som har sammenhæng med de foranstaltninger, der i øvrigt er gennemført til hjælp for landbruget. Således mister de store ord ret hurtigt deres værd. Det, der for kort tid siden var socialistisk initiativ, det er i dag fælles politik her i folketinget.

Det er vist indlysende, at der må eksistere politiske meningsbrydninger og politiske uoverensstemmelser, og jeg kan for resten ikke se, at der er noget mærkeligt i, at regeringen selv må tage ansvaret for visse lovforslag og visse principper, medens oppositionen holder sig tilbage. Ja men sådan har det jo altid været. Der er ingen mangel på klarhed i den udtalelse om samarbejdet, som det ærede medlem hr. Poul Møller fremsatte ved afslutningen af sin tale i

går. Her sagde det ærede medlem, at oppositionen, bestående af to partier, var rede til at samarbejde indbyrdes — det er jo ikke så overraskende — men også til at bidrage til en løsning af vort lands problemer på den måde, de synes er ret. Og det ærede medlem føjer til:

„Hvor vore ønsker og hvor vore ideer og hensigter falder sammen med regeringens, er vi villige til et bredt samarbejde.“

Ja men det er vel en samarbejdsdeklaration, som både er realistisk og har den naturlige begrænsning, som nu engang må eksistere for samarbejdet mellem regering og opposition. Derfor synes jeg, at det ærede medlem hr. Erik Eriksen skulle lade være med at anfægte regeringens gode vilje til samarbejde. Er forholdet ikke snarere det, at oppositionen sidste forår var helt uvillig til at samarbejde, ved folketingsåbningen i oktober var så småt på vej og nu i samlingens løb er rykket pænt ind i samarbejdet? Det ærede medlem kan angribe vore synspunkter på lovområder, hvor hans parti ikke er enig med os, men at det har været regeringens bestemte ønske at opnå sagligt samarbejde, og at regeringens selvfølgelig også har været interesseret i at nå den bredest mulige tilslutning til sine lovforslag, det siger jo dog sig selv. Sådan vil det også fremover være set fra regeringens synspunkt, det vil også fortsat være vore bestræbelser.

Jeg har ment med disse bemærkninger at have strejft ind over væsentlige punkter i de ærede ordføreres indlæg under denne debat. Jeg har hørt på indlæggene med stor tilfredshed, idet det forekommer mig, at de repræsenterer en betydelig afdæmpning i forhold til en meget skarp politisk opposition for et års tid tilbage, og det hilser jeg med tilfredshed. Lad os have vore meninger, og lad os strides om de principielle ting, men der skal jo gøres et sagligt arbejde i det høje ting omkring vigtige problemer, og af hensyn til befolkningen og til samarbejdet herom indbyder regeringen fremefter som tidligere.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen om forslag til lov om tillægsbevilling for finansåret fra 1. april 1957 til 31. marts 1958.

Man gik da til dagsordenens punkt 2, som var:

Tredje behandling af forslag til lov om erhvervelse af arealer til den polytekniske læreanstalt, Danmarks tekniske højskole.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5100).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Kolbjørn: Den almindelige tilslutning, der har været til det af den højtærede undervisningsminister fremsatte lovforslag, er et udtryk for, at der i tinget er forståelse for, hvor betydningsfuldt det er, at vi i de kommende år bliver i stand til at uddanne et betydeligt antal teknikere i det led af vor tekniske uddannelse, som giver de højeste kvalifikationer. Der har derfor også været et almindeligt ønske om, at denne sag, når ministeren har fået de i lovforslaget indeholdte bemyndigelser, fremmes mest muligt.

Jeg vil gerne føje hertil et ønske om, at det må lykkes den højtærede minister at tilvejebringe rådighed over de arealer, som planen drejer sig om, ad forhandlingens vej. Der er mange problemer knyttet til disse arealer, og der har gennem en årrække været drøftelser og forhandlinger herom, ligesom der er indgået aftaler af betydning for hele hovedstadsområdet. Jeg udtaler derfor ønsket om, at den højtærede undervisningsminister også på dette område må vise sig i besiddelse af fremragende forhandlingsevne.

Fanger: Ja, jeg behøver ikke at anbefale lovforslaget; det er gjort fra alle sider. Men jeg vil gerne benytte lejligheden til at takke den højtærede undervisningsminister for tilsagnet om, at der vil blive foretaget en undersøgelse af muligheden for, at førstedelsundervisningen også kan foregå på Århus universitet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 145 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om en opsparingsordning for unge ikke-forsørgere.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 5100).

Der var stillet følgende ændringsforslag:
Af *Alfred Jensen, Ragnhild Andersen og Aksel Larsen.*

Til titlen.

Lovforslagets titel affattes således:

„Forslag til lov om en opsparingsordning og om tillægsskat for unge ikke-forsørgere.“

Ændringsforslaget sattes først til forhandling.

Alfred Jensen: Når vi har stillet forslag om ændring i lovforslagets titel, er det, fordi vi har den opfattelse, at en lovs titel skal dække dens indhold. Vi mener, at det af titlen bør fremgå så tydeligt som muligt, hvad loven går ud på. Vi har i de senere år set, at når der er foretaget ændringer i lov om rettens pleje, i lov om offentlig forsorg eller i folkeforsikringsloven, har man praktisk talt hver gang i en parentes eller undertitel fastslået, hvilket område lovforslaget dækker, og man har angivet det på en sådan måde, at der ikke har været nogen tvivl om, hvad det egentlig drejede sig om, således at de, der ønsker at vide besked om mulige ændringer i en lov, kan se, hvilke ændringer der er foretaget.

Ved behandlingen af lovforslaget om en opsparingsordning for unge ikke-forsørgere har man ikke været opmærksom herpå eller ikke taget hensyn til det. Det foreliggende lovforslag handler nemlig ikke alene om en opsparingsordning, men også om en tillægsskat. I lovforslagets 14 paragraffer omtales tillægsskatten i ikke mindre end 10, og jeg kan yderligere oplyse medlemmerne om, at den omtales 15 steder i selve lovforslaget. På denne baggrund er det rimeligt, at man i titlen medtager ordene om tillægsskatten, og det er derfor, vi har stillet vort ændringsforslag.

Ministeren sagde ved andenbehandlingen, at hovedsagen her jo er opsparing. Ja, derom hersker der ikke nogen tvivl; ej heller er vi uenige i, at det må være lovens